

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO-727227/V/13/EG

00-090 Warszawa   Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77   Fax 22 827 64 53

Warszawa, *21. V. 2013.*

Pan
Jan Vincent-Rostowski
Wicepremier
Minister Finansów
ul. Świętokrzyska 12
00-916 Warszawa

Szanowny Panie Premierze,

Pragnę poruszyć problem opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych („PIT”) osób, którym bank umorzył należności wynikające z zaciągniętego kredytu oraz/lub odsetki należne z tytułu umowy kredytu.

Tytułem przykładu pragnę odwołać się do sprawy, jaka ostatnio wpłynęła do mojego Biura. Kobieta - matka małych dzieci, której mąż został zamordowany, zaciągnęła w banku kilka kredytów, których w późniejszym okresie nie była w stanie spłacić z uwagi na znaczne pogorszenie sytuacji finansowej spowodowane względami zdrowotnymi. Bank skierował sprawę na drogę postępowania sądowego, w wyniku którego wszczęto egzekucję. Następnie bank postanowił sprzedać wierzytelności wynikające z zawartych umów kredytowych na rzecz jednej z firm windykacyjnych, umorzył odsetki z tytułu ww. umów oraz przesłał obywatelce PIT-8C z informacją o tym, że umorzone należności należy uwzględnić w rocznym rozliczeniu podatkowym. Jednocześnie bank wystąpił o umorzenie postępowania egzekucyjnego. Niemniej jednak aktualnie firma windykacyjna domaga się spłaty należności. Opisana sprawa jest o tyle dramatyczna, że na rzecz kobiety zasądzone wyrokiem rentę uzupełniającą od sprawcy zabójstwa, której niestety nie jest w stanie wyegzekwować z uwagi na niewypłacalność dłużnika.

W tym miejscu pragnę wskazać, iż na gruncie obecnie obowiązującej ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, (Dz. U. z 2012 r., poz. 361 ze zm. - dalej jako: „ustawa o PIT”) organy podatkowe, a także sądy administracyjne stoją na stanowisku, iż w momencie umorzenia zobowiązania u kredytobiorcy powstaje przychód

w postaci nieodpłatnego świadczenia (np. interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z dnia 19 sierpnia 2011 r., nr ITPB1/415-598/11/GR, wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 14 lutego 2013 r., sygn. akt II FSK 1269/11).

Podnosi się, iż otrzymanie kredytu i jego spłata na warunkach przewidzianych w umowie kredytowej są obojętne podatkowo. Niemniej jednak przychód po stronie kredytobiorcy pojawia się w przypadku, kiedy dochodzi do umorzenia kredytu lub jego części oraz kwot niezapłaconych odsetek, wtedy bowiem kredytobiorca osiąga konkretne przysporzenie majątkowe. Świadczeniem na rzecz kredytobiorcy jest działanie banku, na mocy którego dług z tego tytułu wygasa. Skoro zaś wzbogacenie po stronie klienta nabiera charakteru definitywnego, nie podlegającego zwrotowi, uznaje się, iż mieści się ono w kręgu świadczeń nieodpłatnych określonych w art. 20 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 1 pkt 9 oraz art. 11 ust. 1 *ustawy o PIT*.

Nadto wskazuje się, iż art. 20 ust. 1 *ustawy o PIT* zawiera jedynie przykładowy katalog przychodów pochodzących z innych źródeł. Wobec tego powinna znaleźć zastosowanie definicja ogólna zawarta w art. 11 ust. 1 *ustawy o PIT*, zgodnie z którą przychodami, z zastrzeżeniem art. 14-16 oraz art. 17 ust 1 pkt 6 i 9, art. 19 i art. 20 ust. 3, są otrzymane lub pozostawione do dyspozycji podatnika w roku kalendarzowym pieniądze i wartości pieniężne oraz wartość otrzymanych świadczeń w naturze i innych nieodpłatnych świadczeń. Natomiast ze świadczeniem nieodpłatnym mamy do czynienia w przypadkach, w których otrzymujący odnosi określoną korzyść pod tytułem darmym. Oznacza to, że nie świadczy nic w zamian ani obecnie, ani też w przyszłości. Ponadto w orzecznictwie utrwalił się pogląd, iż przychodem jest także zmniejszenie pasywów np. zobowiązań finansowych.

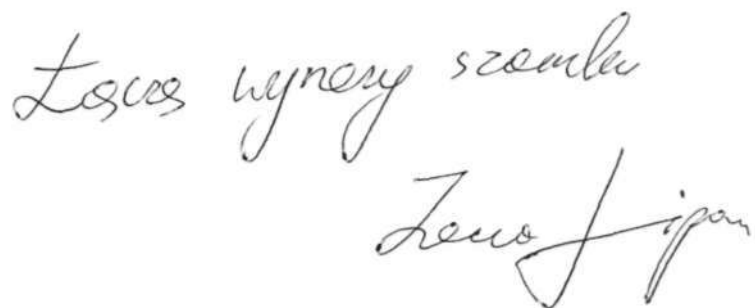
Jednocześnie pragnę zwrócić uwagę, iż omawiany problem był przedmiotem zainteresowania ze strony Związku Banków Polskich. Obecnie obowiązująca regulacja podatkowa stanowi bowiem skuteczną blokadę uniemożliwiającą restrukturyzację zadłużenia. Z informacji przedstawionych przez Jerzego Bańkę - wiceprezesa Związku Banków Polskich wynika, iż banki umarzają część rat w wyjątkowych i dobrze udokumentowanych sytuacjach, zwykle w przypadku osób będących w bardzo ciężkiej sytuacji życiowej. Wówczas obowiązek zapłacenia podatku od umorzonej kwoty dla kredytobiorców stanowi znaczący problem. Skoro nie dysponują oni odpowiednimi

środkami pozwalającymi na spłatę kredytu, trudno jest im ponieść dodatkowy ciężar podatkowy z tytułu umorzenia należności. Wiceprezes Związku Banków Polskich podkreślał, iż może dojść do sytuacji, kiedy część klientów, którym banki będą chciały pomóc, dowiedziawszy się o konieczności zapłacenia podatku, zrezygnuje z restrukturyzacji długu. Związek Banków Polskich wielokrotnie wystosowywał postulaty o zmianę zasad opodatkowania w tym zakresie w szczególności argumentując, że w niektórych krajach Unii Europejskiej wprowadzono ustawy ułatwiające restrukturyzację zadłużenia.

W praktyce banki niejednokrotnie sprzedają długi swoich klientów na rzecz firm windykacyjnych - tak jak w sytuacji opisanej na początku mojego wystąpienia. Na skutek dokonania cesji, obywatele narażeni są na postępowania windykacyjne, a także egzekucyjne, w szczególności w sytuacji, gdy dojdzie do uprawomocnienia nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Dodatkowo nadmieniam, iż problematyka skarg związanych ze sprzedażą przez banki długów firmom windykacyjnym była przedmiotem mojego ostatniego wystąpienia generalnego z dnia 25 kwietnia 2013 r. skierowanego do Związku Banków Polskich (RPO-723348).

Reasumując, podzielam stanowisko o konieczności wprowadzenia mechanizmów prawnych pozwalających na umorzenie należności kredytowych bez negatywnych konsekwencji podatkowych.

Tym samym, mając za podstawę art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r., Nr 14, poz. 147 ze zm.) zwracam się z uprzejmą prośbą do Pana Ministra o ocenę problemu i zajęcie stanowiska w sprawie ewentualnych zmian legislacyjnych, które przyczyniłyby się do wzmocnienia podatkowej pozycji osób, znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej i życiowej.

The image shows a handwritten signature in black ink. The signature is written in a cursive, flowing style. The first line of the signature appears to read "Leszek Wójcicki" and the second line appears to read "Zawojcicki". The signature is positioned on the right side of the page, below the main body of text.

¹ Źródło: artykuł pt. „Bank umorzy raty kredytu, fiskus każe płacić podatek” <http://biznes.onet.pl/bank-umorzy-raty-fiskus-kaze-zaplacic-podatek>, 19941,3204617,prasa-detel